

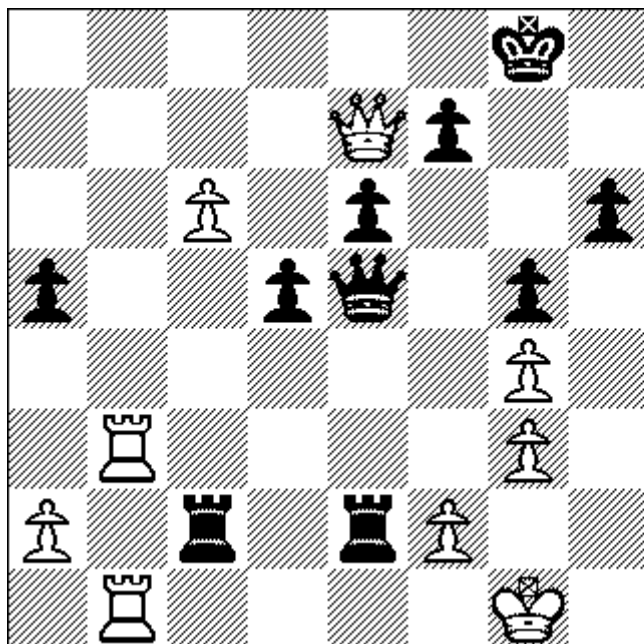
Olifant in de jungle

Als je een schaker vraagt hoe hij denkt over een toren zal hij zeggen dat dit een beweeglijk stuk is. Als je hier goed over nadenkt kun je stellen dat dit nogal merkwaardig is. Wie wel eens naar het lompe postuur van de Middeleeuws aandoende stukken heeft gekeken moet zich er soms wel over verbazen dat ze niet aan het bord zitten vastgelijmd. Je moet behoorlijk diep in het schaakspel duiken om deze tegenstrijdigheid te rechtvaardigen. Een toren is vooral in zijn element op een leeg bord. Hij heeft veel meer last van pionnen dan andere stukken. Op een vol bord is het heel moeilijk voor de toren om mee te doen. Op zo'n moment komt naar boven dat het een erg log stuk kan zijn. Wat dat betreft lijkt hij veel op de olifant: mensen zeggen soms dat ze in de dichte jungle leven, maar in feite komen ze er niet graag. Ook zijn ze moeilijk tegen te houden als ze een keer op dreef zijn.

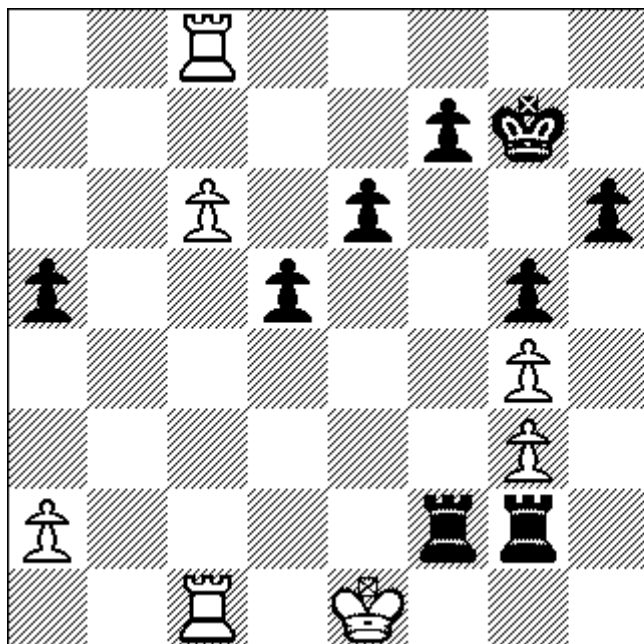
Een toren moet zich dus meestal behelpen als hij al vroeg wil meedoen. Als er weinig ruimte is moet hij soms eerst vooruit en dan opzij om voor de eigen pionnen te komen. Bij zo'n manoeuvre maakt hij gebruik van knooppunten. Als wit de zettenreeks Ta1-a3-g3 speelt is a3 een knooppunt. Deze punten zijn belangrijk omdat ze vaak de enige doorgang op het bord zijn waar de toren langs kan. Het gebeurt veel vaker dat er al enige pionnen geruild zijn en de toren een plek vindt op een open of halfopen lijn. Op een open lijn staan geen pionnen, op een halfopen lijn staan alleen pionnen van de tegenstander. Halfopen lijnen zijn vooral nuttig om pionnen van de tegenstander aan te vallen. Het nut van de open lijn komt in de partij aan bod.

Ivkov-Donner

1.e4 c6 2.c4 d5 3.exd5 cxd5 4.d4 (Een wat minder gebruikelijke manier om de Caro-Kann te spelen. Na 4...dxc4 staat de witte centrumpion er al alleen voor.) 4...Pf6 5.Pc3 e6 6.Pf3 Le7 7.c5 0-0 8.Ld3 b6 9.b4 bxc5 10.bxc5 (Wit heeft nu een gedekte vrijpion. Erg solide is de pionnenstructuur echter niet.) 10...La6 11.Lxa6 Pxa6 12.Da4 Pb8 13.Lf4 Pe4 14.Tc1 (Na Pxe4 dxe4 zou d4 erg zwak worden.) 14...g5 15.Lxb8 Dxb8 16.0-0 Lf6 17.Tfel Df4 (Dreigt g4.) 18.Pe2 Dc7 19.Pg3 Pxd3 20.hxg3 Tfb8 21.Pe5 (Op zich is dat geen rare zet, maar zwart kan nu wel binnendringen met de toren.) 21...Tb2 22.g4 Tab8 (Zwart heeft nu beide torens op de enige open lijn staan. Wit kon hier weinig meer aan doen omdat Te1 het paard moet blijven dekken.) 23.g3 Lxe5 24.Txe5 h6 25.Te3 T8b4 26.Da3 a5 (De horizontale kracht van de torens komt tot uiting dankzij a5. Het zwakke d4 wordt onder druk gezet en Td2 dreigt.) 27.Td3 Te2 (nu dreigt zwart ook nog de torens op de tweede rij te verdubbelen. Wit probeert daarom een tegenaanval.) 28.Tb3 Txd4 29.c6 Tc4? (De logische zet was T4d2 om zo snel mogelijk druk uit te oefenen.) 30.Tcb1 (Dreigt Tb8 en Df8) 30...De5 31.De7! (Nu heeft wit de overhand door de druk tegen f7. De zwarte dame moet verdedigen.) 31...Tcc2 (Zie diagram. Dit is het moment waarop ik hoor te zeggen dat de zwarte torens optimaal staan en wit verloren is. Wat had wit nog kunnen doen? 32.Tf3! Dekt en valt tegelijk aan. Zwart is hulpeloos.)

32.Tb8+? (Zo gaat het natuurlijk mis.) 32...Kg7 33.Df8+ Kg6 34.Dg8+ Dg7 35.Dxg7+ Kxg7 36.Tc8 Txf2 37.Tc1 Tg2+ 38.Kf1 Tcf2+ 39.Ke1 (Zie diagram. Nu maken de torens op de tweede rij het uit: 39...Th2 en wit heeft niets tegen de matdreiging Tb2 gevolgd door Th1# of Tb1#.)

39...Txa2 0-1